

Hudøyhistorier

Gjennom hundre år med feriekoloni på Hudøy er det blitt fortalt utallige historier, myter og sagn om øya. Hver historie har igjen utallige versjoner, sikkert minst like mange som antall assistenter som har fortalt dem. Har du en Hudøyhistorie på lager som ikke står her? Skriv den ned og send den til Christopher eller André!

Innhold

Tips til historiefortellere	3
Hudøyspesifikke ord og begreper.....	4
Kjente og ukjente steder og personer	9
Baronen av Geitungsholmen	12
Brent barn på Vika	13
Daumannsbukta	14
Den store steinen.....	15
Det hule treet.....	16
Elsebukta.....	16
Graveren Jack	17
Hyggetrollet på Hudøy	19
Kaptein Kroks hage	20
Kokka på Lia.....	20
Låven.....	21
Mannfred.....	24
Måkemannen.....	25
Nattevakten	28
Okseknuten	28
Pusten.....	29
Steve.....	30
Støttene	31
Sydspissen.....	32

Tips til historiefortellere

Når du skal fortelle en historie trenger du ikke å kunne hele historien på rams. Det beste er faktisk å bare kjenne til essensen i historien, og tilpasse detaljene til situasjonen, omgivelsene, barnegruppen og andre ting som kan være ulikt fra person til person og fra dag til dag.

Det å fortelle historier handler om å skape et univers avgrenset fra resten av verden, og så fange barna i dette universet. Start med noe du kan eller noe du har øvd på, og sørg for at den første historien du forteller sitter. Etter hvert kan du prøve deg litt mer fram. Pugg den røde tråden i hver historie, og forbered svar på spørsmål som mest sannsynlig vil komme: Hvorfor dro Gunnar ut på havet? Hvorfor er Jack så flink til å grave? Hvorfor får Mannfred smaken på blod? Hvis du lærer deg den røde tråden i hver fortelling, så er det mye lettere å være kreativ rundt den. Jack kan ha langt skjegg eller være krokrygget. Mannfred kan være liten og spinkel eller ha mørke øyne. Slike detaljer kan du finne på selv, men den røde tråden må du lære deg og den må være sånn cirka lik sånn den alltid har vært.

Se etter hvor du kan legge til lydeffekter: Nattevaktens tunge støvler, Jacks spade, «vi brenner, vi brenner» på Vika, og øv deg på hvordan de låter. Hvis du beskriver lyden før du lager den får fantasien masse drahjelp. Barna er ganske flinke til å akseptere din tolkning, du må bare hjelpe dem litt på vei. Så sett fantasien deres i gang!

Klassiske fortellergrep som gjentakelse av handlinger fungerer alltid bra. Bålet ble **høyere og høyere**, festen ble **bedre og bedre** og nattevakten ble **mer og mer** fristet. Se deg rundt i rommet og prøv å la blikket vandre innom alle som lytter. Fortell i ulike tempo, og med ulik styrke.

Til syvende og sist er det mengdetrening som gjelder. Benytt enhver sjanse til å fortelle en historie til barna, så blir du litt flinkere for hver gang. Og viktigst av alt: Ha det gøy når du forteller!

Lykke til!

Hudøyspesifikke ord og begreper

A8: Den åttende assistenten. Før 2023 hadde man kun 7 assistenter per koloni, men noen kolonier med økt behov, som for eksempel 6.-7. gutter på Støa, fikk ofte en såkalt A8. Dette var gjerne en superrutta assistent som kunne hjelpe til der det trengtes som mest. Fra og med 2023 ble det standard med A8 på alle kolonier. Hurra!

Akkasjing: Hudøys kamprop over alle kamprop. Hva det betyr vet man ikke, vi vet bare at det fenger og at man blir i godt humør av å rope det.

Ambis: Hudøysk for ambulerende, som kommer fra det latinske *ambulare* (å gå rundt). Ambisene er på ekte ekstravoksne som hjelper til der det trengs, for eksempel ved økt behov eller ved sykdom på koloni.

Badeball: Kamouflerende begrep for barn som ikke kan svømme.

Badetoppen: Oversikt over hvor mange ganger de voksne har badet i løpet av en periode. Ofte preget av sterk konkurranse i toppen og store uenigheter om regelverket.

Baklengsdag: En temadag hvor man kjører en vanlig dag på Hudøy i omvendt kronologisk rekkefølge.

Beach Party: Som disco, men i nærheten av et badested og som regel med kake i stedet for popcorn.

Blekksmanet: En manetart som kun finnes i farvannet rundt Hudøy. Har usynlige tråder som ikke brenner, men som kan etterlate tussliknende streker på huden over natten. Veldig merkelig.

Blod, brann, brudd: En rask og effektiv måte å vise til alvorlighetsgrad. Blod, brann, brudd er tre eksempler på gyldige grunner til å forstyrre voksne i en voksensone. Noen som blør, noe som brenner eller noen som har brukket noe.

Bookingliste: For å hindre overbefolkning og fullt kaos på populære tursteder, må de fleste destinasjoner bookes på forhånd. Oversikten over hva som kan bookes, og hvem den bookes hos, kalles bookinglista.

Brannkart: Også kalt sovesalkart eller sengekart. Dette er en tegning som viser hvem som sover i hvilke senger. Skal til enhver tid ligge i røret på veggen ved kjøkkeninngangen.

Bursdagsliste: Oversikt over hvilke barn som har bursdag i løpet av perioden. Lages som regel av kokken, da han eller hun må regne med å måtte lage enda en kake denne dagen.

Bøtte (måke-, klut-, bestikk-, etc): Bøtter er en av de tingene som virkelig får kolonien til å gå rundt. Måkebøtta brukes til matrester og tømmes i skogen for å mate måkene. Klutbøtta er til skitne, brukte kluter og tømmes hver morgen av husassen (se også klutvask). Bestikkbøtta brukes til brukt bestikk og er en praktisk måte å sortere og forvaske bestikket på. Dobøtta er en egen vaskebøtte for dovask som aldri skal inn på kolonien.

Dagens gåte: En daglig oppgave som henges opp på aktivitetsrommet og som barna kan kose seg med når de har kolonitid eller fritid.

Dagens tegning: En daglig oppgave som henges opp på aktivitetsrommet og som barna kan kose seg med når de har kolonitid eller fritid.

Diplombok: Liten notatbok hvor man kan notere minneverdige øyeblikk om hvert enkelt barn. Gull verdt når man skal skrive diplomer og trenger ammo på barna.

Disco: Kveldsaktivitet hvor alle kolonier i cirka samme aldersgruppe møtes for å feste på Saghuset. Disco innebærer som regel popcorn, punsj, heftig musikk og intenst dårlig luft.

Drømmebarn: En slags godhjertet prank hvor man vekker et barn som fortjener det, og tar barnet med på pers på kvelden for ostis, godteri, brus og bølleringing til andre kolonier. Drømmebarnet får rett og slett en drømmekveld. Dagen etterpå kan man velge om man skal nekte for at dette skjedde eller ikke. Om man velger å benekte det, oppstår det en dobbeltbetydning av ordet drømmebarn: «Nei nei, det var nok bare en drøm...»

Flaggheis: To ganger per periode samles hele øya på Gjøabanen for å heise flagget og synge kolonisangene sine for hverandre. Dette kalles Flaggheis. Flaggheis er tradisjonelt dag 3 og dag 9, og som regel alltid kl. 10.00.

Fri vs. på fri: Ikke bevisst innarbeidet, men man kan ofte skjønne hva slags type fri det er snakk om når en assistent sier «jeg har fri» vs. «jeg skal på fri». *Fri* betyr her bare at man ikke er på jobb akkurat nå. *På fri* betyr som regel at man har langfri og kanskje tenker seg av øya.

Fritid: Når det er fritid får barna bevege seg fritt rundt på hele Hudøy, men de må alltid minst være to og to sammen. Om de beveger seg vekk fra koloniene eller veien mellom dem, må de alltid minst være tre og tre sammen. Dette fordi hvis en av dem faller og slår seg, kan den andre være igjen for å passe på mens den tredje løper for å hente hjelp. Se også kolonitid.

Fritids: De voksne som driver med seiling, danser på berget før flaggheis, etc. Inngår i røkla.

Gjendeburger: Den gjeveste premien/gjenstanden på Hudøy. Lages av to Gjendekjeks med en god porsjon Nugatti og en hemmelig ingrediens i midten, og pakkes inn i sølvpapir. Hudøybarn som har spart på sine surt opptjente Gjendeburgere for å vise dem fram til de der hjemme, mener at Gjendeburger ikke smaker like godt i Oslo som på Hudøy. Mange mener derfor at den hemmelige ingrediensen nettopp er Hudøy. Hvem vet, kanskje de har rett?

Hudøyrom: Rommet med det rare i. Hudøyrommet er den eneste døra på kolonien som kun kan åpnes med K1-nøkkel, og som derfor ikke kan åpnes av de som leier kolonier utenfor sommerferien. Alle ting og tang som kun skal brukes under feriekoloniene, altså Camp Hudøy, må derfor låses inn på Hudøyrommet mellom periodene og etter endt sommerferie. Alle Hudøyrom er forskjellige, men de kan skjule mange skatter for de som orker å lete.

Hudøyskitten: En slags forventningsjustering til barn og voksne som er vant til et visst nivå av renslighet i hverdagen. Ja, den shortsens der er kanskje skitten, men den er ikke Hudøyskitten. Bruk den et par dager til du, så kan vi slenge den i vaskemaskinen for deg.

Hudøy-te: En varm drikk bestående av vann, te, saft, ingefær, chili, sukker, honning, hva enn man har i kjøkkenskapet. Utrolig godt på pers etter en lang og tung dag på jobb.

Kakefest: Bli-kjent-fest for alle de voksne på Hudøy, kvelden før barna kommer. Består som regel av velkomsttale fra daglig leder, ruttisutmerkelser (bok for fem år, skål for ti), kanonballturnering, turnusleker, kaker, sang og fortellinger. Avsluttes gjerne med fellesbading på Strannastranda ved fint vær.

Klin og grin: Kveldsaktivitet dagen før barna reiser hjem. Her kan barna signere t-skjortene til hverandre, utveksle kontaktinfo, kline og grine.

Klutvask: Dagens første klesvask, som regel kokvask av brukte kluter. Denne vasken tar lengst tid, så for å få en god flyt i husassdagen bør denne settes på så fort man står opp.

Kolonisang: Hver periode skriver alle koloniene sin egen sang, som senere skal fremføres for de andre koloniene på Flaggheis. Dette er som regel en ny tekst over en eksisterende melodi.

Kolonitid: Som fritid, bare at barna kun får bevege seg rundt på det som er definert som koloniområdet. Under kolonitid kan barn velge å være helt alene, da de aldri kan bevege seg veldig langt unna nærmeste voksne.

Kyllingdiv: En klassisk matrett som tidligere kom uten instruksjoner og føringer annet enn nettopp dette ordet «Kyllingdiv». Tidligere ble kokkene gitt hele (og ofte dypfrosne) kyllinger, og måtte selv finne ut av hvordan man skulle rekke å tine og tilberede dem til voksenmiddag.

Linselus: Kamouflerende begrep for barn som ikke har samtykket til å bli tatt bilder av under oppholdet på Hudøy.

Mayer: Terningspillet over alle terningspill. Mayer handler om pokerfjes, tillit, mistillit og ørlitegranne flaks med terningene. Det arrangeres av og til VM i Mayer på Saghuset.

Militærdag: Temadag hvor barna er soldater og de voksne er befal.

Måkefly: Et papirfly festet i en lang hyssing med mat i den andre enden. Dette er nå forbudt.

Måkerustning: Beskyttelsesutstyr for barna som får i oppgave å tømme måkebøtte. Ofte laget av bøtter, pappesker og sølvpapir. Ser rimelig fett ut.

Offa: Avslutningsfest for Hudøyansatte. Ikke i regi av Stiftelsen Hudøy, men like fullt en del av Hudøytradisjonen. Holdes som regel på Ophelia («Offa») bar på Holbergs Plass i Oslo.

Omvendtdag: Temadag hvor de voksne er barn og barna er voksne. Finnes også i varianten barneovertakelse, hvor barna kan søke om konkrete voksenstillinger og jobbe parallelt med de voksne på kolonien den dagen.

Ostis: Ostesmørbrød, selve grunnsteinen innen persmat.

Pansergrevling: Meles meles pansero, grevlingart som kun finnes på Hudøy. Varierer i størrelse, men kan bli opptil fem meter lang. Har utviklet et slags panser på ryggen og på sidene som ser til forveksling likt ut som mosegrodd gråstein. Svært vanskelige å få øye på i skogen.

Pers: Ulik betydning til ulik tid. Midt på dagen betyr det persmøte, etter at barna har lagt seg betyr det å slappe av, spise, prate og leke leker med de andre voksne.

Piss og puss: Købegrensende tiltak forkledd som en lek, som sorterer barna i enten dokø eller tannpuss i forbindelse med legging. Ofte svært populært blant de barna som ikke er klare til å legge seg helt ennå.

Pølsefest: Det siste måltidet på Hudøy før man tar båten og bussen hjem til Oslo og Offa.

Rekefest (reker og prekenes): Middagen og avslutningsfesten på Hudøy etter at barna har reist hjem fra 3. periode, som altså er kvelden før de voksne reiser. Gjennomføres ofte på Nordabrygga.

Røkla: De ansatte som ikke tilhører en spesifikk koloni, men har støttefunksjoner som dekker hele Hudøy.

Sengetoppen: Barnekonkurranse som går ut på å re opp senga som en gitt gjenstand. Bedømmes av vaktmesteren på Hudøy, som så må tåle krass kritikk fra barn som er uenig i avgjørelsene. Premien for seier i sengetoppen er som regel den gjeveste av dem alle: En tidobbel Gjendeburger.

Sengetopprull: Gråpapir på rull som brukes til å holde oversikt over resultatene i sengetoppen mens konkurransen pågår.

Skummeltur: Nattaktivitet som dessverre alltid blir avlyst pga klager fra naboene eller advarsler fra politiet eller noe annet rart. Eventyrløype i skogen midt på natta hvor de voksne kler seg ut som skumle ting og skremmer barna som går i forhåndsinndelte grupper.

Småttis: De yngste barna på Hudøy, de som nettopp har gått ut av 2. eller 3. klasse. Småttiskolonier er ikke kjønnsdelt, og periodene deres er kun fem dager lange.

Snikmorder: Voksenlek for alle som vil delta. Det spilles som regel kun én omgang snikmorder per periode, og finalen avgjøres noen ganger etter Offa. Het tidligere «Killer».

Sovekrem: Ikke-reseptbelagt vidunderkrem som smøres i pannen eller på tinningene til barn som ikke får sove. Barnet må deretter ligge helt stille i sengen sin med øynene lukket i minst 30 minutter. Om sovekremen har ønsket effekt, vil barnet sovne innen de 30 minuttene er over.

Spinnvill: Varebilen på Hudøy. Spinnvill frakter varer til og fra koloniene, og havner noen ganger i grøfta. Bilen fikk navnet sitt etter en døpekonkurranse på Facebook, og lever i aller høyeste grad opp til det. Spinnvill er nærmest ubrukelig på alle flater som er glattere enn grus.

Stupeshow: Avsluttende show hvor alle barna samles på berget ved brygga for å se på utvalgte voksne i kule kostymer gjøre halsbrekkende hopp og stup fra et hjemmesnekret stupetårn av paller. Avsluttes som regel med at en av de voksne hopper i vannet med sykkel, ofte med rennafart fra toppen av bakken opp til Villa Kathrine.

Tissesnor: En fysisk snor som markerer og avgrenser det området hvor barna på guttekolonier får lov til å tisse utendørs. Viktig for å begrense spredning av illeluktende urin. Tissesnora kan også av og til utstyres med klesklyper for å gjøre det ekstra tiltalende å sikte godt. Hvor mange ganger klarer du å få tisseklypa til å spinne rundt, tror du?

Traktor: Gammeldags beskrivelse av de som jobber på transport og funksjonen de innehar. Kommer fra tiden før Spinnvill og Villspinn, da man brukte traktor til nettopp dette.

Trygve: Dykkerprøvedokka som druknes og reddes over hundre ganger i starten av hver eneste periode. Trygve ofrer bokstavelig talt livet for å holde badende barn trygge på Hudøy.

Vippepinne: Fra gammelt av, da tiss og bæsje måtte sorteres på utedoene. Mekanismen som byttet mellom det ene eller det andre kunne man naturligvis ikke ta på med hendene, så her måtte man bruke en pinne for å vippe fra en posisjon til den andre. Vippepinnen ble så kastet. Det var derfor en daglig oppgave å sørge for at vippepinnelageret ikke gikk tomt.

Voksenkoloni: Dagene mellom første og andre pulje med småttisbarn, hvor alle de voksne på småttiskoloniene har fri samtidig og gjerne inviterer andre voksne på Hudøy som har fri til å henge på kolonien deres, spise middag sammen, bade og leke. Rett og slett voksenkoloni.

Kjente og ukjente steder og personer

Brattfjell: Flott bade- og stupested. Herfra kan man svømme over til Eneboer'n.

Daumannsbukta: Her drev det i land for mange år siden et lik som ble gravet ned i steinrøysa like ovenfor stranda.

Den forheksede skogen: Skogen mellom Lia og Bukta. I middelalderen var dette et samlingssted for fordrevne hekser fra hele Europa.

Den grønne mannen: Se Det hule treet.

Den store steinen: Kjempestein fra istiden. Eller er det det? Se også fortellingen «Den store steinen».

Det hule treet: I dette treet bor en liten grønn mann som er sky for folk. Av den grunn har han en underjordisk gang fra det hule treet og under øya, under vannet, og helt frem til døpefonten i Tjøme kirke.

Elsebukta: Et gammelt par bodde her, og ruinene ser man ennå. Mannen ble borte på havet, og gamlekona, Else, gikk hver dag ned til stranda i håp om å se ham igjen.

Eneboer'n: Her bodde rundt forrige århundreskifte fjordens siste store original, en innbitt eremitt, Josef, også kjent som «Baronen av Geitungsholmen». Han var høy og halt og svingte med øksa mot enhver som steg i land i hans rike. Da han bygde huset sitt, undervurderte han seg selv og fikk langveggen, hvor køya skulle stå, for kort. Han måtte sage et hull i kortveggen og fore på en kasse for å få plass til beina.

Fosfor: Også kjent som Danmark, øya som ligger like sørvest for Hudøy. Man må vasse for å komme seg over til Fosfor, også ved lavvann, og noen ganger er det passkontroll og tidsforskjell når man går i land på den andre siden. Litt av en tur!

Ja-benken: En benk på stien mellom Frydenlund og Sletta. Legenden sier at man ikke kan eller skal si nei så lenge man er i kontakt med selve benken. Se også Johnny Klumpfot.

Johnny Klumpfot: Fra de tidlige årene på Hudøy. Johnny hadde tilfeldigvis foten sin på ja-benken da han kom i skade for å svare nei på et spørsmål, og måtte leve med konsekvensene av ordvalget.

Jettegryter: Nordøst for vannbassenget. Trill runde og litt dype. De er dannet under istiden i smeltevannselvene som fløt frem under bredekket.

Kaptein Kroks hage: En nydelig liten hage, med mange flotte gjemmesteder, og Kaptein Kroks skatt er ennå ikke funnet!

Kaptein Kroks hule: Trang og mørk med fosfor i hulesprekkene.

Kjærlighetsstien: Skogssti som går mellom Bukta og Slettastranda.

Kokka på Lia: En grotesk historie med både kannibalisme og hodekutting. Fin å fortelle på sovesaler som har luke i taket (Bukta, Høgda, Lia, Sletta), men da med riktig barnegruppe selvsagt.

Lagunen: Helt sør på Fosfor. Et deilig sted å være, med fryktinngytende hoppesteder for de som tør.

Nordabrygga: Flott badebrygge nordøst på øya. Før ble feriekolonibarna fraktet hit med båten «Jarlsberg» hele veien fra Oslo.

Okseknuten: En stor stein langs kjærlighetsstien. Her beitet en gang en olm okse som plutselig gøyv på ei gammel kone. Hun reddet seg ved å klatre opp på steinen, og steinen bærer fortsatt merker etter oksen som jagde henne.

Pusten: En liten hval svømte på land her for mange år siden. Den ble oppdaget fordi den lå og pustet og peste så høyt.

Renna: Flott badested øst på Sydspissen.

Roaklokka: Matklokka for feriekoloniene. Omtrent her lå også en av de første gårdene på Hudøy.

Slakterbrygga på Norda: Da det var gårdsdrift ble kuene på øya fraktet til Nordabrygga for en siste reis. Når det er dårlig vær kan man høre desperate kuer som vet at de går døden i møte. Spesielt godt egnet til bruk for eldre barnegrupper som sover på Naustet når det er dårlig vær.

Strannastranda: Et av de beste badestedene på Hudøy, rett vest for Stranna koloni. Her finnes det ikke et eneste sandkorn, men det er på en måte en strand likevel. Stupebrett og ferskvannsdusj med varmtvann til den første som bruker den.

Støastøa: Badestedet nord for Støa koloni. Tidligere brukt som en båtstøe, altså en båtøpptrekkingsplass. Her er det langgrunt og gjørmete. Perfekt for de som liker å vasse rundt og plukke krabber og skjell.

Støttene: Det finnes to støtter på øya. En ved toppunkt syd og en på toppen av fjellet ved Elsebukta. Kaptein Krok murte sine menn inn i blokkene etter at skatten var gravd ned.

Sydspissen: Sørligste punkt på Hudøy. En forsteinet hval. Farlig glatt når sjøen står på.

Sylvester: Mellom Budal og Hudøy ser dere restene etter en gammel båt bygd i betong. Båten ble bestilt av en reder i Kristiania i 1922, fra Moss verft. Båten ble døpt «Sylvester» og gikk med korn langs norskekysten. En natt i 1924 gikk båten på grunn og livbåten styrte like til havs med mann og mus på grunn av tåke.

Tanteøya: Fredens øy, en kort vassetur nord for Hudøy. Når tantene på feriekoloni hadde fri, dro de hit for å hvile. Hele Tanteøya er voksensone.

Toppunkt Syd: Bedre utsikt finner dere ikke i miles omkrets.

Trappene: På Fosforøya. Hvor Kaptein Krok gikk i land fra skipet sitt, for å komme til Kaptein Kroks hule.

Veståsen: Hudøys høyeste punkt. Klatrer du opp i et tre kan du se helt til Vrengen.

Vikavika: Den lille vika nord for Vika koloni. Ikke det mest populære badestedet på Hudøy, men det har sin sjarm.

Voksenrommet på Roa: Det gjemte seg en jødisk familie på rommet i andre etasje over sovesalene som ble arrestert da tyskerne ankom Hudøy. I ettertid har det klikket for minst en voksen hver sommer, som tilfeldigvis har sovet på det samme rommet.

Åsly: Det hvite huset på Roabanen. Sannsynligvis er det øyas eldste gård. I bygdebøkene refereres det til en Kolbjørn som skal ha bodd der i 1528. Da er det kanskje ikke så rart at det spøker på låven.

Baronen av Geitungsholmen

Hvis du ser utover her, over mot den holmen der ute, så skal dere få høre om en litt merkelig mann. Han var faktisk ganske så nifs også, sier folk som har sett ham. Han bodde på holmen rett over der på 1930-tallet, og ble på folkemunne kalt «Eneboer'n» eller av og til «Baronen av Geitungsholmen». Holmen het forresten Geitungsholmen, og mannen het egentlig Josef. Han var nå i alle fall en innbitt eremitt. En eremitt er en som aller helst vil bo alene, langt borte fra andre mennesker. På en måte kan man si at den grønne mannen også er eremitt. Men Josef var ikke liten. Tvert om. Han var høy og halt, og han var ikke spesielt hyggelig overfor gjester som kom til holmen hans. Han svingte og veivet truende med øksa mot enhver som prøvde å stige i land i hans rike. Men folk var ikke bare redd for ham, de lo litt av ham også, særlig av noen av de tingene han gjorde. Det er det du skal få høre om nå.

Baronen bodde i et hus han hadde bygd selv av planker og treverk som hadde kommet drivende inn fra havet. Han begynte å bygge, men glemte etter hvert noe viktig. Mannen var jo som dere har hørt stor og lang, men det tenkte han ikke på da han målte lengden på huset. Langveggen hvor han skulle ha sengen sin, ble altfor kort. Men heldigvis visste Baronen råd. Han spyttet i hendene, svingte øksa, og hogg løs alt han kunne i kortveggen på huset sitt. Det ble et stort hull rett ved der fotenden på senga skulle være, og ved å spikre en kasse rundt hullet hadde han klart å lage plass til de lange bena sine uten å måtte forandre på resten av huset!

Baronen selv var nok klar over at folk syntes han var en merkelig skrue. Selv om han ikke likte folk noe særlig, og veivet med øksa hvis noen nærmet seg holmen hans, var han nødt til å ha kontakt med noen for å tjene til livets opphold. Han solgte for eksempel hummer til koloniene på Hudøy, og selv om han for det meste snek seg fram på siden av stiene så ingen skulle snakke til han, kom han i prat med noen av tantene på øya, som syntes han var en pen mann, selv om han var merkelig. En gang ble han veldig forelsket i en av tantene på Hudøy og spurte om hun ville gifte seg med han. Han sa at de kunne bygge ut huset, men til tross for dette takket tanta pent nei, så Eneboer'n fortsatte å være eneboer.

Baronen leide Geitungsholmen for 1 krone i året av Oslo kommune, og selv om huset var lite og fattigslig, gjorde han det så fint han kunne på holmen og hadde både kjøkkenhage og høner. Eneboer'n var også glad i å lese og han lånte ofte bøker på biblioteket på Tjøme. Selv om huset var så lite at han måtte ha en kasse utenfor til å få plass til beina sine, syntes han likevel det ble litt langt å gå ut hver gang han måtte slå lens. Derfor bygde han en oppfinnelse som gjorde at han kunne ligge i senga og lese, samtidig som han tisset: Nemlig en tisserenne som gikk fra siden av senga og ut av huset. Det luktet sikkert ikke noe godt, men det gjorde jo ikke så mye, siden han bodde alene. Det er kanskje ikke så merkelig at folk lo litt av ham!

Brent barn på Vika

En varm sommer, St. Hansaften, med feiring på Strannastranda. Lederne har samlet ved til et digert bål og alle de andre ansatte er invitert. Nattevaktene må bli igjen på koloni. Utover kvelden så blir festen bedre og bedre og bålet høyere og høyere. Nattevakten på Vika kan høre lyden fra Stranna og skulle ønske han var der han også. Bestemmer seg for å forlate Vika og bare stikke bort en liten stund. På veien ut så låser han også branntroppene, så ikke barna skal stikke av mens han er borte.

Det blåser opp og nattevakten glemmer å gå tilbake til barna. Vika hadde torvtak på den tiden og mens alle er opptatt med festen så tar taket fyr. Flammene sprer seg raskt, og alle barna prøver å komme seg ut. De voksne løper bort når de oppdager flammene. Der hører de rop og banking fra branntroppene som fortsatt er låst og ikke lar seg åpne på grunn av varmen fra flammene. Der hører de barna skrike «vi brenner, vi brenner» fra branntappa. Flere barn dør, og Vika blir gjenoppbygget på den samme grunnmuren. Det blir installert en ny elektrisk vifte

på sovesalen, men på varme sommerdager kan man høre den lage lyder som minner om det barna ropte mens de brant inne. «Vi brenner, vi brenner!».

Daumannsbukta

«Neeeeiiii!», hylte mannen og falt død om i dørken. Treplankene ga etter i det øyeblikket hodet hans smalt mot dem. Over den døde kroppen tårnet en mørk skikkelse med en sort kappe drapert dramatisk rundt kroppen. I det bleke måneskinnet kunne ansiktstrekkene så vidt skimtes inne i den store hetten. Munnen var formet som måkevinger og huden like gjennomsiktig som vinden. Kvinneskikkelsen bøyde seg over den døde mannen og ga ham et siste kyss på pannen, før hun tømte lommene hans for verdisaker og rasket av ham alle smykkene hans. Så bøyde hun seg over ripa og vasket den lange, tynne kniven hun hadde drept ham med. Sølvbladet og månen lagde det vakreste spill i vannskorpa.

En ond, kald latter spredte seg over sjøen så måkene flakset opp i skrekk. Endelig hadde hun fått sin etterlengtede hevn! Mannen hadde vært ektemannen hennes, men ingen god en. En gang hadde hun vært ung, vakker, rik og populær i Spanias hovedstad Madrid. Men en dag møtte hun denne mannen som skulle ødelegge livet hennes. I begynnelsen var han snill og god, og hun ble stormende forelsket og de giftet seg. Men han var en sleip svindler. Han solgte alt hun eide og fortalte henne hver dag at hun var stygg og dum, og at hun var heldig som hadde slik en flott ektemann. For hver dag som gikk, hatet hun ham mer og mer, og bestemte seg for at han fortjente å dø og forsvinne.

Så en dag fikk mannen høre historien om en nedgravd skatt på Hudøy, og grisk som han var, bestemte han seg for å reise den lange veien til Norge for å lete. Han tok med sin kone så hun kunne lage mat til ham, men ellers var båten tom. Fordi mannen visste at han selv ikke var noe til å stole på, stolte han heller ikke på noen andre. Den eneste han trodde ikke ville forråde ham var kona, en tabbe som skulle bli hans bane. Det ble det en lang, ensom og taus sjøreise, med to mennesker som hatet hverandre intenst, motvillig samarbeidende. Kvinnen fikk god tid til å

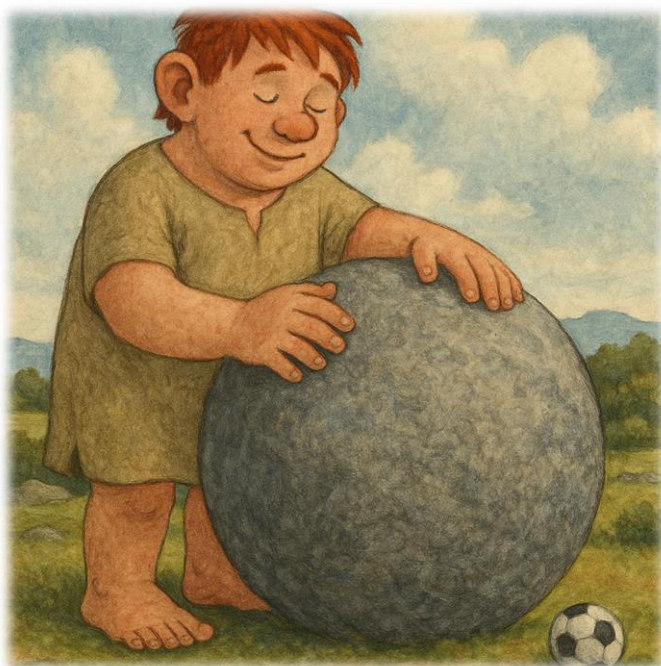
tenke på båten, og pønsket ut en plan. Hun ville drepe mannen om natten rett før skatten ble hans. Så ville hun selv finne den, og reise tilbake til Spania for å gå tilbake til sitt gamle liv med kjekke kavalerer, store fester og flotte kjoler.

Etter å ha myrdet ham, kastet hun ham kaldblodig over bord. Vannet ble raskt farget rødt av mannens blod. Kvinnen i sort regnet med at han for evig og alltid ville være fortapt og bli til krabbemat på havets bunn. Men slik skulle det ikke gå. Etter noen dager drev liket i land i Daumannsbukta, ille medtatt. Hudøyboerne lurte veldig på hva de skulle gjøre med liket, siden de ikke ante hvem det var, hvordan han hadde dødd eller hvor han kom fra. Klærne til mannen så fremmede ut og han hadde tykt, brunt, krøllete hår som ingen noensinne hadde sett maken til på Hudøy. Derfor trodde de at han kanskje var utenlandsk og bestemte seg for at han ikke kunne begraves på kirkegården på Tjøme. Det kunne jo hende at mannen ikke hadde vært en god kristen. På den tiden var nemlig folk i Norge sterkt protestantiske og redde for katolikkene fra det sørlige Europa. En katolikk kunne derfor ikke begraves på en norsk kirkegård. Derfor ble ikke liket fraktet til fastlandet, men gravd ned i steinrøysa dere kan se rett ovenfor stranda her. Hva som skjedde med kvinnen i sort, er det ingen som vet. Kanskje hun fant skatten?

Den store steinen

I urgamle tider, helt tilbake til den gang det bare var is over hele landet vårt, da havnet denne steinen her. De sier at den ble ført hit av vannet som ble dannet da all isen smeltet. Det er jo klart at dette høres veldig riktig ut, men likevel er det noen som mener noe helt annet. Disse hevder å kjenne til en helt annen og sann historie, og det er den dere skal få høre nå.

En gang for lenge siden, ble en liten gutt født her på øya. Han spiste godt som alle gutter gjør. Det som var fryktelig rart med denne gutten her, er at han aldri stoppet å vokse. Han vokste og vokste, og vokste og vokste enda mer. Det ville visst ingen ende ta. Men hvis du nå tror at han

vokste til en kjempe, sånn som Goliat, så gjorde han ikke det. Han ble nemlig enda større. Og det er jo klart, sier de som vet det, at ingen små gutter tør å leke med en som er så fryktelig mye større. Kjempegutten var jo så stor at ingen av lekene de andre guttene hadde laget, var store nok for ham. Han ble derfor gående alene og kjede seg.

Men en dag fikk kjempegutten en idé! Han ville lage en fotball som var så stor og hard at den tålte kjempekraftene hans. Dermed gikk han i gang med å samle så mye stein han maktet. Til slutt tok han alle og samlet dem i en stor

haug. I et hopp knuste han dem til grus, og blandet gruset sammen med urtelim som han hadde fått av ei gammel kone (denne kona er det forresten også en historie om, Okseknuten, som handler om hvordan hun unnslipper en sinna okse). Så presset han blandingen hardt sammen, klappet litt her, og klappet litt der, og litt etter litt tok en fotball form. Verdens største og beste fotball! Det er slik noen er sikre på at steinen havnet her. Du får bestemme selv hva du tror er riktig.

Det hule treet

Dypt inne i dette hule treet bor det en bitteliten, eldgammel og grønn mann. Han er fryktelig sky og livredd for mennesker. Han er så redd at han ikke tør vise seg når han må ut for å skaffe mat og andre ting han trenger. Derfor begynte han for mange år tilbake å grave en underjordisk gang. På den måten kunne han slippe å treffe på slike som oss. Han gravde og gravde, under øya, under vannet og helt fram til under døpefonten på Tjøme kirke. For utenfor Tjøme kirke finnes nemlig de deiligste bærbusker du kan tenke deg. Det kan godt hende at du allerede har smakt saft her ute som er lagd av disse bærene.

Til tross for at vi synes bærene er gode, så er de ikke noe vi trenger å spise eller drikke hvis vi ikke vil. Den bittelille grønne mannen må spise dem, fordi de gir ham krefter til å produsere det grønne stoffet som gir huden samme farge. Grønn må han være sånn at han kan skjule seg i gresset hvis det dukker opp noe farlig. Når han så har plukket alle bærene og dessuten samlet dem i sin lysegrønne ryggsekk, ja da tar han beina fatt på ferden tilbake til treet sitt. Han kryper ned i hullet i kirken, i tunnelen under vannet, under bakken på Hudøy og helt fram til det hule treet sitt. Det kan hende at han nettopp er kommet hjem fra en slik tur nå, og at han i dette øyeblikk kikker på oss.

Elsebukta

Skjørtene hennes svøpte sanden i seige, taktfaste tak. Det var fattigslig slitt i kantene. Frem og tilbake på stranden hadde hun gått i lang tid, hver eneste dag, år etter år. Hendene var forknytte

og fulle av trøer etter års slit med hardt arbeid og tung sorg. Ansiktet var rammet inn av et nettverk av grove og sørgmodige rynker.

«Nå vil han snart vende tilbake», tenkte hun. «Da skal jeg tilberede et godt måltid, slik at han får styrke til mange, lange dager på sjøen». Gamle fru Else gikk og ventet på mannen sin. Hun forstod ikke at han aldri ville vende tilbake til øya. Mange år hadde allerede gått siden havet tok livet av ham, men i like mange dager og netter hadde fru Else dratt ned til stranda i håp om å se ham igjen. Han kom aldri. Selv om fru Else nå er død, sies det at mange har sett henne gå rundt på øya, fremdeles på leting etter mannen sin, i stor sorg og lengsel.

Hvis du ligger stille en natt og ikke får sove, ta en forsiktig titt ut av vinduet. Folk som har sett mange merkelige ting, forteller at fru Else ofte viser seg når natten er på det mørkeste, på vei ned til stranden for å se etter mannen sin.

Graveren Jack

Dette er en historie med to perspektiver – historien om Jack og Jacks møte med en gutt på Hudøy, sett fra guttens perspektiv.

Historien om Jack: Oppvokst under krigen, faren var graver på en kirkegård i en liten bygd. På grunn av krigen så døde det så mange at Jack måtte hjelpe faren sin på kirkegården hver dag. Dermed blir han vant med å grave i jorden og en lidenskap for graver. Dype og lange. Etter hvert dør også Jacks far, dermed må Jack både begrave han og jobbe dobbelt resten av krigen. Men så kommer freden og det slutter å dø så mange mennesker. Dette tåler ikke Jack og savnet etter å begrave mennesker vokser i ham. Til slutt klarer han ikke mer og dreper en mann. Politiet tar ham og setter Jack i fengsel. Jack finner en skje og i løpet av en natt så har han gravd seg ut. Han flykter og i løpet av vinteren kommer han til Hudøy, der det er lite folk om vinteren.

Guttens historie: En gutt som ikke trives på Hudøy. Har ingen venner og holder seg for seg selv, ofte i skogen. En dag når han er ekstra dypt inne i skogen hører han lyden av noen som graver under bakken [finn på en lyd av en spade som graver]. Lyden kommer mot han og han snur og

går tilbake. Lyden nærmer seg og gravingen øker takten. Det er tett skog, så han klarer ikke løpe. Gutten løper så fort han klarer, men lyden kommer bare nærmere. Så faller han i en rot og blir liggende stille. Gravingen forsvinner forbi han og han forstår at skapningen leter i ulike retninger rundt han. Gutten er livredd og blir liggende stille helt til det er blitt sent, da reiser han seg opp og løper i retning kolonien. Når han nesten er ute av skogen hører han igjen gravelydene fra under bakken. Han løper så fort han klarer, helt til kolonien, og når han når døren snur han seg rundt og ser mot skogen. I skogholtet står en mørk skikkelse med en stor spade som ser på han. Så snur han seg og forsvinner innover i skogen. Han prøver å fortelle om det han så, men de voksne tror han bare lyver for å ikke få kjeft for å ha kommet for sent hjem.

De neste dagene nekter gutter å forlate kolonien. Helt til det en dag er orientering og tantene skal vaske ned hele kolonien. Alle barna må ut. Gutten blir satt på gruppe med to andre på kolonien og de setter ut etter poster. Han er livredd hele veien og holder seg så på de store stiene, de andre guttene prater høyt og tuller og tror ikke på at der er noen i skogen. Når de er på vei tilbake fra posten innerst i skogen, så hører de lyden av spadetak. Gutten blir livredd og står helt stille, han vet hva dette er. De andre blir redde og løper i hver sin retning. Gutten roper etter dem og ber dem stå stille, men de forsvinner ut av syne. Så hører han et skrik og så ett til.

Gutten blir stående helt stille, helt til det nesten er helt mørkt, så går han så stille han kan hjem til kolonien. Der forteller han igjen om hva som har skjedd og siden

to gutter nå er borte så tror tantene på han. De ringer politiet og de går sammen med gutten ut i skogen, der finner de to nygravde graver. Politiet går og henter spader og graver der gutten mener han hørte lyder og der finner de en stor tunnel. De tilkaller forsterkninger og politiet graver opp hele Hudøy på jakt etter Jack, men de finner ham aldri. Hele høsten graver de, men Jack forblir borte

Neste sommer åpner de Hudøy som vanlig, men gutten kommer aldri tilbake og Jack blir aldri sett igjen. Alt som står igjen og kan rope at Jack noen gang var på Hudøy er restene av tunnelene hans som ligger igjen som renner langs mange av stiene på øya.

Hyggetrollet på Hudøy

Se for deg en ganske sliten assistent med knekken, som synes det virker som at «alle andre» på øya har det mye roligere enn ham. Noen spiller alltid volleyball, besøker andre kolonier eller henger på brygga – særlig én fyr. Og når vår mann endelig får fri? Jo da, samme fyr er med på voksenseiling. På fri han også. Det burde jo ikke gå opp?!

Til slutt koker det over. Hvem er egentlig denne mystiske, evig-frie assistenten? For den turnusen, håhå, den skal vår mann søren meg kapre til neste periode!

Under flaggheis går han derfor bort til lederen på Koloni X, hvor han sist så assistenten:

– Du, han der... han jobber hos dere, eller?

– Han? Nei nei, han var bare innom. Han var så trivelig at vi inviterte han over for litt ostis hos oss. Tror han jobber på Fryden, jeg.

Så da prøvde han lederen på Fryden:

– Nei, han var bare innom for nachos og yatzy. Ville prøvd Bukta, har sett han der før.

Og sånn bar det videre. Fra den ene kolonilederen til den andre. Alle visste hvem det var snakk om, alle pekte videre, men ingen ville vedkjenne seg at han jobbet på kolonien deres...

Til slutt begynner det å demre: Fyren jobber jo søren meg ikke på noen koloni – han bare utgir seg for å være «fra en annen koloni» enn deg, og dukker opp akkurat i tide til måltider og sosiale kvelder... og forsvinner igjen før noen rekker å stille for mange spørsmål. Et slags omreisende hyggetroll!

Ikke alle historier trenger å være skumle – men det går jo an å gjøre den litt skummel, hvis man vil.

Kaptein Kroks hage

Kaptein Krok var sjørøver all sin tid. Noen ville nok si han var ond og grusom, det sies at han murte sitt mannskap inne for å ta alle skattene selv. Det er ingen som kan nekte for at han på sine sjørøvertokter plyndret og herjet, og stadig ble rikere og rikere. Etter å ha seilt på alle de sju verdenshavene var han så rik at skattene ville ha dekket hele havbunnen rundt Hudøy. Det var tydeligvis ikke der de havnet, for ingen dykkere har noensinne rapportert det. Men hvor ble det så av alle gullmyntene, perlene, diamantene, sølvet og porselenet?

Kaptein Krok dro aldri tilbake til fastlandet etter å ha slått seg ned på øya her. Ikke så det ut til at han brukte noe av rikdommen sin heller, for hva skulle han bruke den på her ute? De fleste er enige om at alt fremdeles må ligge her på Hudøy. Men ikke tro at ingen har lett etter dem. I hundrevis av år har det blitt lett etter, av unge og gamle. Alle har de vært sikre på at skatten ligger nedgravd en eller annen plass. Svært mange av disse mener at skatten ligger nedgravd i Kaptein Kroks hage, der hvor dere står nå. Hvis dere kikker godt rundt dere vil dere se mange finurlige og lure hjemmesteder. Tenk hardt nå... hvor ville du skjult en skatt hvis du var Kaptein Krok? Hvor i denne hagen ville du gravd ned skatten? Husk, skatten er ennå ikke funnet, det er helt sikkert.

Kokka på Lia

I de tidlige årene med kolonidrift var en av de mange viktige oppgavene for Hudøys onkler og tanter å sørge for at de underernærte Oslobarna fikk nok næring. På Lia koloni jobbet det fra Hudøy ble feriekoloni en tante ingen husket navnet på, men som bare ble kalt Kokka på Lia. Hennes store kjepphest var renslighet og stell. Hun så med forargelse på at kokker på andre kolonier hadde et lettvint forhold til hygiene. Kokka på Lia startet alltid hver dag på kjøkkenet med å skrubbe og klore alle benker og flater, slik at ingen skulle bli syke eller dårlige. Før hun ga seg for dagen gjorde hun det samme.

Før barna kommer til Hudøy i 2025 så får kokkene informasjon om allergier, sykdommer og diverse, slik at alle skal få mat tilpasset det de tåler. For 100 år siden skulle alle spise det samme, da var det ingenting som het allergi eller intoleranse. Spiste du ikke opp, vanket det juling.

Kokka på Lia var kjent som spesielt hard. Barn som ikke spiste opp, ble sendt inn til henne. Mange barn har senere fortalt at da kokka stod klar med kjevla, så turte de ikke annet enn å spise opp resten av maten.

Innerst inne var kokka på Lia en godhjertet dame. Hun trengte sjeldent å bruke kjevla da hun allerede hadde et rykte for å være tøff, men ingen kan si at de har blitt slått av kokka. Og maten på Lia var ofte så god at både barn og voksne spiste opp uansett. Helt til den sommeren.

Den sommeren. Det var sommeren da det var en del forsinkelser på maten som ble levert ut til Hudøy. Dermed måtte kokkene ofte bruke rester om igjen flere dager på rad, samt porsjonere maten. Dette likte kokka på Lia dårlig. En dag ble mange av barna på kolonien veldig sjuke. Da kloret og skrubbet kokka kolonien som aldri før. Dessverre var det for sent, og minst en av guttene som var veldig sjuk døde av matforgiftning den sommeren.

I ettertid har man funnet ut at hadde det ikke vært for kokkas innsats, ville nok flere kunne dødd av matforgiftning. Dessverre var ikke dette noen trøst for kokka på Lia. Hun ble besatt, og skrubbet og kloret ned kolonien i tide og utide. Noen år etter dødsfallet forsvant hun bare, uten at noen vet hvor hun ble av. Den dag i dag kan man fortsatt, hvis man lytter, høre lyden av både skrubb og kost inne på kjøkkenet på Lia. Selv om hun bare forsvant er det mange som mener at hun aldri helt forlot Lia koloni.

Låven

Hvis du går forbi låven ved Åsly om natten og ser at det lyser der inne, bør du løpe så fort du kan. Denne historien som ble fortalt av en gammel mann som vokste opp på Åsly vil forklare hvorfor:

Jeg var ikke gamle gutten da jeg for første gang opplevde noe ubehagelig på låven ved Åsly hvor jeg bodde. Jeg skulle til å legge meg en sommerkveld sent i juli, klokken var vel sann rundt midnatt. Nettene hadde begynt å bli mørke igjen, og det var nesten svart rundt husveggene. Jeg blåste ut lyset på rommet mitt og skulle til å trekke for gardinene, da jeg plutselig ser det – Det er lys i låven! Ikke et slikt lys som kommer fra et stearinlys eller en lampe, men et iskaldt og brennskarpt hvitt lys som jeg aldri før hadde sett maken til. Jeg ble stående å stirre – livredd – visste ikke helt hva jeg skulle tro. Jeg knep øynene sammen, og jeg sverger, da jeg åpnet dem igjen var låven like mørk som den alltid hadde vært. Jeg knep øynene sammen enda en gang, men da jeg åpnet dem igjen var låven fremdeles like mørk.

I flere kvelder framover gikk jeg bort til vinduet i håp om å se det samme lyset igjen. Hver gang ble jeg like skuffet, og kanskje litt lettet. Etter hvert så glemte jeg hele lyset. Det gikk et par- tre somre, men så skjedde det samme igjen. Jeg var blitt en del modigere i løpet av disse årene – så i det øyeblikket jeg så lyset, løp jeg straks ut til låven for å sjekke. Men, og jeg sverger igjen, låven var og ble like mørk som før. Atter en gang sto jeg kveld etter kveld i vinduet mitt og så etter lyset. Denne gangen fikk jeg full uttelling, det gikk ikke mange dagene før det iskalde og brennskarpe lyset var der igjen. Jeg beinet ut, rev opp låvedøra og stormet inn...

Fluen virret på nesen og gjorde at jeg våknet. De første solstrålene streifet muselorten som lå tilfeldig strødd utover gulvplankene, det luktet vondt av gammelt støv og skitt. Hva hadde hendt? Ør og svimmel reiste jeg meg og gikk ut. Da jeg kom inn på kjøkkenet sto mor og smurte blingser. «Du har sovet lenge i dag», var alt hun sa.

Neste natt sto jeg igjen ved vinduet og ventet, og jeg trengte ikke stå der lenge før lyset skar igjennom natten igjen. Litt reddere denne gangen, men fremdeles lynkjapt, stormet jeg ut til låven. Aldri har jeg vel siden blitt reddere enn akkurat da. Midt på låvegulvet lå det en likhaug med fire eller fem lik. Alle var like grusomme å se på, det så ut som de hadde ligget i sjøen i månedsvis. Der lå de og stirret dødt ut i luften.

«Aaaaatsjo!». Jeg våknet av at jeg nøs, utenfor regnet det. Pinadøtte, tenkte jeg, nå har det hendt igjen! Like ør som forrige gang tumlet jeg igjen inn på kjøkkenet. Der luktet det brent stearin som mor hadde blåst ut for natten. Jeg hadde altså ikke vært borte lenger enn noen timer. Stille listet jeg meg opp på rommet igjen, kikket ut av vinduet. Å, Mamma Mia, fra låven lyste det like brennskarpt og iskaldt som før. Nå var jeg gått rimelig lei av det hele, og selv om jeg var vettskremt, så beinet jeg ut. Med lynkjapp dødsforakt stormet jeg inn låvedøren. Det skulle jeg ikke ha gjort. Det lå ikke lenger 4-5 skamferte lik på gulvet. Det sto 4-5 mannevonde fiskere rett foran meg! Fremdeles så de helt forferdelige og oppløste ut. Den ene åpnet kjeften i en slags grimase og ut av munnen slapp noen ord jeg aldri glemmer: «I hundrede af aar har vi ventet paa hevnen. Nu er tiden slagen. Slik som vaare liv ble taget, skal nu eders tages».

Mor hadde antageligvis hørt meg gå i dørene, og gått for å kikke etter meg. Nå hørte jeg henne rope på meg. Mer husker jeg ikke før jeg neste dag våknet i min egen seng, en stund ble jeg liggende å stirre i taket, helt fjern. Så kom hjernen i gang, jeg husket hva som hadde skjedd. «Mor, Mooor!». Mor kom løpende inn, med seg hadde hun doktoren. Jeg hadde sjokk, sa hun, var sikkert blitt skremt av et dyr ute i natten, hva skulle jeg forresten ut i natten å surre for? Det nyttet ikke å si noe da, men det tok ikke lange stunden før jeg likevel våget å spørre henne om hva hun hadde sett den natten. Svaret var sjokkerende: Hun hadde sett meg ligge på gulvet vettskremt og hun hadde så absolutt ikke sett noe brennskarpt, hvitt lys eller mannevonde lik.

I mange dager prøvde jeg å overbevise henne om hva jeg hadde opplevd, men hun viste ingen tegn på å tro meg. Til slutt begynte jeg å tro at det hele måtte være innbilning. Jeg våget heller ikke å fortelle til noen andre om hva jeg hadde sett. De kunne jo tro at jeg var like gal som Eneboer'n. Likevel, det var en jeg skulle våge å fortelle det til, etter nøye overveielser. Det var en dame her på øya som bare ble kalt for Heksa, folk var redd henne fordi de mente hun kastet forbannelser over dem hun ikke likte. Jeg pleide også å være redd henne, men en gang hadde jeg møtt henne ute på Sydspissen og hjulpet henne med å plukke tang. Etter det ble jeg kjent med henne. Litt nifs og merkelig var hun, men egentlig litt snill også. Jeg visste også at hun aldri pratet med noen og derfor var en man kunne stole på. Jeg fortalte henne hele historien min, helt sikker på at hun ville riste like heftig på hodet som mor hadde gjort, og tro som henne at jeg var sjokkskadet. Men tro meg, jeg sverger for tredje gang – hun bare nikket på hodet som om hun hadde hørt alt før. Det hadde hun også, men hun kunne fortelle noe mer i tillegg til lyset på låven. Hårene mine strittet standhaftig i nakken over det hun nå fikk fortalt.

På Kaptein Kroks tid levde det fem brødre som var fiskere. De fikk alltid uhorvelig mye fangst, for de hadde funnet et krysspunkt øst for øya hvor det til alle tider svømte feit fisk. Det var ingen andre som våget å fiske på dette punktet i redsel for å irritere brødrene. De var kjent for å være mannevonde. For øvrig var brødrene bitre fiender av Kaptein Krok, som på sin side ga blaffen i hvor han fisket. Han var like irritert over at brødrene fisket på krysspunktet han mente var hans.

En grytidlig morgen før måkene begynte å skrike, dro disse bitre fiendene ut for å fiske samtidig. Etter hva folk visste hadde det aldri skjedd. Noe annet merkelig var at Kaptein Krok

brukte en av de store båtene sine. De fem brødrene hadde bare en stor robåt. Brødrene kom aldri tilbake, det gjorde bare robåten, eller rester av den. Kaptein Kroks båt hadde skader i baugen og langs sidene da den kom inn, og folk undret seg om det virkelig kunne ha seg slik at Kaptein Krok hadde myrdet brødrene bare for en skarve fiskeplass? Folk snakket, men våget aldri å si noe høyt. De var redde for at Kaptein Krok skulle hevne seg. Den gamle kjerringa, eller Heksa, fortalte meg nå at lyset på låven ved Åsly også ble kalt «hevners lys». Det vises bare for enkelte personer, og de det viser seg for, er ille ute. Brødrene ble myrdet, og det vil de hevne. Likene ble aldri funnet, men viser seg for dem som ser lyset. Jeg på min side kunne være sjeleglad for at jeg var i live, for at mor hadde ropt på meg.

Dette er historien jeg hadde å fortelle, du kan tro akkurat hva du vil. Nå er jeg blitt gammel og folk tror at jeg suser. Jeg har aldri siden sett lyset eller likene, men jeg sverger for siste gang, dette er hva jeg så, dette er hva jeg hørte og dette er hva jeg ble fortalt. Du får gjøre deg opp din egen mening, jeg er nå sikker i min sak.

Mannfred

Under krigen brukte tyskerne Hudøy til å huse soldater. Når krigen var over og alle skulle hjem, så var det en som ikke ville bli med. Han snek seg unna i kaoset og gjemte seg i skogen. Denne soldaten het Mannfred. Gjennom hele høsten og vinteren levde han på matrestene som sto lagret på alle de tomme koloniene. Men når våren kom og flere av de ansatte kom tilbake for å gjøre Hudøy klar til å motta barn igjen, så forsvant han ut i skogen. Etter hvert som det nærmet seg sommer og flere ankom øya så ble det stadig vanskeligere for Mannfred å stjele mat uten å bli oppdaget. Derfor gikk han stadig dypere inn i skogen og ble stadig mer sulten.

En natt etter at barna hadde ankommet så sniker han seg forbi en koloni for å se om han kan stjele litt fra kjøkkenet. Der ser han at de voksne fortsatt vasker, så han bestemmer seg for å prøve et annet sted, men på veien rundt så går han forbi brannsklien. Han sniker seg opp for å se om noen av barna har gjemt unna litt mat. Og der, nærmest trappa ligger det en jente med plaster på tærne. Plasteret har nesten falt av og skorpen

og litt blod er synlig. Mannfred er så kjøttsulten at han ikke klarer å dy seg. Han sniker seg opp, løfter vekk plasteret og slikker på såret.

Smaken av barneblod er det beste han noensinne har smakt og det er bare så vidt han klarer å rive seg løs og forsvinne før noen oppdager han. Han oppdager raskt at det ikke er noen som passer på branntroppene og at alle barna sover tungt og at det hver dag kommer nye sår å slikke. Men etter hvert er det ikke nok å bare slikke. Han får mer og mer lyst på blod. Derfor stjeler han en natt en kniv og tar den med opp branntroppen. Der sniker han seg bort til seng, løfter opp dynen og fører kniven ned mot tærne til barna som sover. Men akkurat da blir han oppdaget av en av de voksne. Han løper ned branntroppen og forsvinner ut i skogen før noen får stoppet ham.

Hele øya leter etter Mannfred, men han er ikke noe sted å finne. Det sies at han fortsatt lusker i buskene og går fra koloni til koloni for å slikke sår om natten.

Måkemannen

Jonas hadde gledet seg veldig til å komme tilbake til Hudøy. Han gledet seg til å gjøre alle de vanlige tingene, som å bade, fiske krabber, og dra på disco, men aller mest ville han se fuglene

på Hudøy igjen. Han elsket å se svalene gjøre krappe svinger som små jagerfly, og å se ternene stupe rett ned i vannet etter fisk, som et spyd. Året før hadde han sett sin første hønsehauk i treet mellom Sletta og Lia og han kunne nesten ikke vente på å få fritid, så han kunne dra på fuglesafari. Jonas likte til og med måkene på Hudøy! Ja, de bråkte og stjal mat, men han fikk alltid lov til å kaste ut måkebøtta, og imens måkene spiste kunne han sitte rolig og tegne dem. Når de voksne på koloni spurte om han ville ha måkerustning, takket han alltid nei, det siste han ville var å skremme bort måkene.

Da Jonas kom til Støa så han med en gang at det satt minst 15 store tykke måker på taket av kolonien, og etter å ha spurt pent om lov, fikk han være ansvarlig for å kaste ut måkebøtta etter kveldssamling. Hver dag satt Jonas og

observerte måkene, hvordan de flakset, skrek og slukte alt av matrester, og tegneboken hans ble fullere og fullere.

En dag da Jonas skulle kaste ut måkebøtta skvatt han til. Det lå en død måke midt i haugen med gamle middagsrester. Eller, Jonas trodde det var en måke, men fuglen var så maltraktet, med fjær, bein, vinger, blod og innvoller spredt utover, at det var egentlig ganske vanskelig å si med sikkerhet. Jonas viste at hønsehauken hakket hull i brystet på byttet sitt, og spiste innvoller og hjerte, så det kunne ikke være en hauk som hadde drept måken. Han kom fram til at det må ha vært en rev eller en grevling som hadde vært veldig heldige, men han syntes det var rart, for han hadde aldri hørt om at det hadde skjedd før, og denne måken så nesten ut som den hadde blitt dyttet gjennom en kjøttkvern.

Han kastet ut måkebøtta og satte seg til å vente på måkene. Han tittet opp på taket på Støa, og der det hadde pleid å sitte minst 15 store glupske måker, satt det nå syv-åtte stykker. Enda rarere var det at måkene ikke kom stupende ned for å spise, de bare satt på taket og kikket seg rundt. Etter en stund tok et par av måkene mot til seg, men istedenfor å spise så mye de kunne og skrike til hverandre, fløy de helt stille ned og spiste to-tre biter, før de flakset desperat ut fra trærne, og opp på taket igjen. “Kjedelig”, tenkte Jonas, heldigvis er det mye annet å drive med på Hudøy, så han dro for å spille fotball, og glemte den døde måken.

Dagen etter skulle Jonas igjen gå med måkebøtta, på veien tittet han opp på taket på Støa. Han ble overrasket da han så at det nå bare satt fem måker på taket, og han synes nesten de så skvetne ut der de satt og så seg rundt. Inne i skogen ble han møtt av et grufullt syn. Flere døde måker, kanskje tre, fire stykker, men de var så istykkerrevet at det var nesten umulig å vite hvor mange det var. Da Jonas kastet ut måkebøtten denne gangen, var det bare en av måkene som kom ned for å spise. Denne gangen turte ikke måken å sette beina i bakken engang. Den stupte ned, plukket med seg en munnfull spagetti, og flakset desperat ut av skogen, og Jonas syntes nesten det så ut som den så seg over skulderen på vei ut mellom trærne. Etter en stund skjønnte han at det ikke kom til å komme flere måker, og han gikk skuffet tilbake til Støa med måkebøtta.

Neste dag var Jonas i supert humør. Han hadde sett en ugle i et tre ved Norda, og han hadde til og med vunnet en Gjendeburger etter å ha tegnet ugla i dagens tegning. Gjendeburgeren gikk han rundt med i hånden, med en lur plan om å smugle den opp og åpne den på sovesalen. Han ble som vanlig spurt om å tømme måkebøtta, og imens de andre barna kom med utforinger og sladder til de voksne, trasket Jonas alene inn i skogen bak kolonien. På vei inn i skogen kjente han en ekkel eim, det minnet nesten om lukten av gammel kyllingfilet. Noen sekunder senere skjønnte han hvor lukten kom fra. Der hvor måkebøtta skulle tømmes lå det nå et berg av døde måker, så høyt at det nesten rakk han til brystet. Jonas sto som forsteinet, og jobbet hardt med å få kontroll over både hodet og kroppen. Etter å ha kommet over det første sjokket gikk han nærmere haugen av innvoller og fjær, til tross for stemmen i hodet som tryglet han om å snu.

Jonas måtte klype nesen sin sammen da han kom bort til haugen, for stanken av død var overveldende. Han så seg rundt, og la merke til noen merkelige fotavtrykk i gjørmen rundt haugen. Avtrykkene var på størrelse med en vanlig menneskefot, men tærne var lange og tynne

som fugletær. Plutselig ble Jonas klar over hvor stille det var. Ingen måker, ingen andre fugler heller, han kunne så vidt høre lyden av de andre barna langt unna, og fluene som summet rundt måkehaugen. Ellers var som om luften sto stille, ikke engang et vindkast kunne høres. Jonas så mot kolonien, og så at det ikke var en eneste måke på støa-taket. Jonas skvatt til og snudde seg raskt, han hadde fått en merkelig følelse av at noen så på han. Han speidet inn mellom trærne, men så ingen andre levende vesener. Så kom det en liten stemme snikende fra underbevisstheten hans, den hvisket: "Se opp".

Jonas så opp, og slet først med å forstå hva det var han så på. Oppe i et tre satt det en diger skapning. Den var stor som en voksen mann, men en voksen mann er ikke dekket av fjær, og har ikke spisse fugleføtter. Skapningen hadde et gigantisk nebb som en måke, men da den åpnet nebbet i et glis, kunne Jonas se rad på rad av spisse tenner. Blikket til Jonas flyttet seg opp til øynene, de var helt svarte, og det var som å stirre inn i to sorte hull. Jonas og Måkemannen holdt øyekontakt i det som føltes som en evighet. Så reiste Måkemannen seg på greinen sin og spredte vingene langsomt, han åpnet nebbet i det som kunne minne om et stort smil, og STUPTE NED MOT JONAS MED ET SKINGRENDE SKRIK. Jonas ramlet bakover og løftet hendene foran ansiktet.

Kanskje løftet han hendene for å beskytte seg, kanskje for å dekke for øynene sine for å slippe at synet av måkemannens åpne nebb ikke skulle være det siste han så før han døde. Idet han løfter hendene blir Gjendeburgeren han holdt i hånda, truffet av en enslig solstråle som hadde forvillet seg ned mellom greinene. Med en gang aluminiumsfolien glimter til slipper Måkemannen ut et heslig skrik, gjør en u-sving i lufta og flakser desperat, skadeskutt og vindskeiv inn mellom trærne i skogen.

Jonas løp tilbake til kolonien for å fortelle de voksne hva han hadde sett. De ble med for å se, og ble forferdet av måkehaugen, men da de pratet om det på personalrommet var de alle enige om at de ikke kjøpte Jonas sin forklaring med Måkemannen, og de forsøkte å forklare Jonas at en slik skapning ikke finnes. De begynte til og med å lure på om det var han som hadde drept alle måkene, han hadde jo vært så opphengt i måker hele perioden? I dagene som fulgte begynte Jonas å oppføre seg rarere og rarere. Han gikk aldri inn i skogen, og hver gang de andre guttene skulle ha fritid, tvang han dem til å ta med seg aluminiumsfolie, og han laget til og med hatter til alle på kolonien. Han begynte å si at han var syk, og at han måtte bli igjen på kolonien når de andre var på tur. Da satt han hele dagen på aktivitetsrommet og tegnet i tegneboken sin. Da de voksne kom inn på aktivitetsrommet for å høre hvordan det gikk med han, lukket han alltid tegneboken raskt og sa at det gikk fint.

En av de voksne fikk likevel tatt en titt i tegneboken imens Jonas var på do. På alle de vakre fuglene han hadde tegnet, enten det var svale, hauk, and, ugle eller måke, hadde han klusset øynene beksvarte og nebb var blitt tegnet blodige. Innvoller og døde fugler fylte alle sidene, og flere av sidene var klistret sammen av flekker som lignet ekte blod. De voksne bestemte seg for å sende Jonas hjem etter noen dager, han sa jo bare han var syk, og bare ville sitte på aktivitetsrommet. Hele veien ned til brygga stirret Jonas opp i trærne og inn i skogen. Han

tviholdt i hånda til assistenten han gikk med, og den andre hånden knuget rundt noe han ikke ville si hva var, men innimellom kunne assistenten se at det glimt i sølv.

Nattevakten

Fra den tiden hvor nattevaktene ikke var assistenter på øya, men fastboende på øyene rundt. En sommer kom en ukjent fisker, som ingen hadde sett før, for å jobbe på Hudøy. Han sa ingenting, bare satt stille og stirret rett framfor seg gjennom hele natten før morgenen kom og han rodde tilbake der han kom fra. Dette pågikk en stund før en natt en av guttene (gi han et passende navn) så nattevakten stikke hodet opp på sovesalen. Så seg rundt, gå opp, bort til sengene og ta ut et barn fra den øverste køyen. Så bar han det ned, ut døren og forsvant.

Gutten prøvde å fortelle det til de voksne, men ble ikke hørt. Neste natten skjer det samme igjen, men gutten følger etter og ser nattevakten legge barnet i brønnen før han setter seg på plassen sin igjen. Gutten prøver igjen å si fra hva nattevakten gjør, men blir ikke hørt. Neste natt så skjer det samme igjen. Denne morgenen blir derimot gutten hørt, og tantene går bort til brønnen og finner tre sovende barn som de vekker.

De har alle tre streker langs håndleddene, men husker ingenting. Tantene ringer politiet, men nattevakten kommer ikke tilbake den kvelden. Politiet finner ut hvor han bor og ransaker huset hans og en kommode der så finner de fire avkappede barnehender. Etter dette så strammer de inn på hvem som får være nattevakter og året etter plasserer de steiner på alle brønnene på øya, slik at ingen kan åpne de.

Okseknuten

En gang da det fremdeles var fastboende på Hudøy skjedde det noe spennende. En gammel dame var dratt ut for å samle urter av ulike slag. Av disse skulle hun lage all verdens medisiner, og det var bare hun som kunne alle oppskriftene og derfor kunne samle sammen det hun trengte. Det fantes ikke det menneske som visste hvor hun fant dem. Mens hun gikk der som best og samlet, helt i sine egne tanker, så hører hun plutselig en lyd. Hun snur seg brått og der får hun

øye på den mest fryktsomme og eitrende sinna okse du kan tenke deg! Hva skulle hun gjøre? Ingen urter i hele verden kunne hjelpe henne hvis oxen fikk godt tak!

Oksen var nå bare meteren unna, hun kunne kjenne pusten dens blåse mot skjørtene. Før hun fikk tenkt mer i det hele tatt, stanger oxen det ene hornet inn mot låret hennes, og hornet blir sittende fast i skjørtet! Med et raskt grep, og til tross for smertene, klarer hun imidlertid å løsne det, får dratt seg opp, og løper alt hun kan bortover til en stein hun ser like ved. Ved en siste kraftanstrengelse klarer hun å klore seg oppover steinen, og så vidt komme seg helt til topps. Hun puster ut og kikker ned. Der står den illsinte oxen og sparker med klovene. Den klarer ikke å komme opp til der konen sitter. Det er derfor denne steinen kalles okseknuten, fordi oxen ikke kunne klare det den gamle konen gjorde. Enten var oxen gammel, eller konen sprek.

Pusten

For en god del år tilbake hendte det noe virkelig dramatisk og merkelig her på øya. En ikke ung, men heller ikke gammel mann hadde en grufull opplevelse som han nok aldri glemte så lenge han levde. Nå skal du få høre om hva som hendte, og denne historien er helt sann.

«Bare en tretten, fjorten tak til nå», stønnet mannen, «da er jeg reddet!». Den lille robåten formelig kuttet bølgene da den skjøt fram i vill fart. Svattedråpene haglet nedover i strie strømmer. Klærne klistret seg fast til kroppen som hud. Svetten fra pannen var nær ved å blinde øynene hans. Armene verket etter anstrengelsene. Aldri skulle han vel komme til å ro så kjapt som nå.

«Bare sju, åtte tak igjen», tenkte han, «jeg klarer det ikke...». Ga han opp nå, ville hans tid på denne jord være ute. Den ondskapen som jaget båten hans lyste av villskap og krefter, den ville snart ta ham igjen! Båten ville knuses til pinneved, og han selv være evig fortapt.

«Bare tre, fire tak igjen», hikstet mannen. Plutselig gjorde båten et veldig byks framover, ondskapen hadde nådd igjen robåten, og dytten til den. Fjellet på land virket som en vegg. Han kom til å bli slengt rett i den!

«Bare ett tak igjen...» Båten ble kastet ubeskrivelig hardt mot land. Den hadde full fart mot fjellet, og ville blitt knust til pinneved hvis ikke en vindkule hadde feid mot vest som den gjorde. Nå landet både båten og mannen velberget på stranden. Mannen hev seg rundt og løp som besatt bort fra ondskapen i vannet. Han kom seg skjelvende i hus, og fortalte om det vanvittige som hadde skjedd. De andre så rart på ham, og trodde nok han hadde tatt seg en tår for mye. Men ikke lenge etter de hadde tenkt dette, så hører de en rar lyd.

De løper av gårde for å sjekke, følger lyden og havner... på stranden! De glemte aldri det synet som møtte dem. Der på stranden lå det en hval og pustet og peste. Det var den lyden de hadde hørt. Det var en hval som hadde fulgt etter mannen i robåten. Den hadde hatt så stor fart inn mot land, at den ikke fikk stanset, men føk på land!

Steve

Det var en gutt som skulle til Hudøy for første gang. Han kjente ingen på bussen, og satt seg ved siden av en gutt som het Steve. Steve uttalte navnet sitt *ste-ve*, ikke *stiiv*, som man kanskje skulle tro. De fant raskt tonen. Det viser seg også at de sover på rom sammen på Frydenlund. Er sammen hele dagen, gjør masse ting, og dette gjentar seg alle dagene.

Når natten kommer så våkner gutten av at skogen roper på Steve. Han ser over på Steve og ser at han reiser seg opp, hopper ut av sengen og ut gjennom det åpne vinduet. Gutten reiser seg

opp og går til vinduet og ser Steve forsvinne ut i skogen. Gutten vet ikke helt hva han skal gjøre, men ønsker ikke skape problemer for Steve, den eneste han kjenner på kolonien.

Neste morgen er Steve tilbake i sengen sin og ingen sier noe om natten og han spør ikke hvor Steve har vært. Hver kveld gjennom hele perioden roper skogen på Steve, men Steve kommer alltid tilbake. Men siste morgen når barna skal dra er Steve fortsatt borte. Gutten forteller dette til de voksne som ikke forstår hva han snakker om, det finnes ingen gutter på kolonien som heter Steve. Det er nesten som om Steve aldri har eksistert.

Støttene

Har du hørt om gravstøtter noen gang? Synes du ordet «støtter» kan minne litt om det? Det finnes to støtter på øya her. Den ene ligger på toppunkt syd, den andre er her du står nå! Kaptein Krok hadde 12 store og sterke menn som mannskap. Kaptein Krok var selv den trettende. Det fortelles at de så fryktinngytende ut alle som en. Det er ikke så merkelig at folk trakk seg unna når sjørøverne kom for å herje og plyndre. Kaptein Krok og hans menn røvet, plyndret og herjet i mange, lange år. Etter så lang tid var de blitt ubeskrivelig rike, så rike at de ville hjem. Vi vet at Kaptein Krok slo seg ned her på øya. Det som er litt merkelig, er at ingen noensinne har sett mannskapet på tolv siden den dagen de kom til øya for å dele rikdommen. Noen sier at det bare er Kaptein Krok som vet hvor de ble av. Andre, kanskje litt ondere tunger, hevder at Kaptein Krok murte mannskapet sitt inn i «støttene» den dagen de skulle dele rikdommene, og etter at skatten var gravd ned. Seks mann ligger i støtten på toppunkt syd, de andre seks ligger her du står nå.

Sydspissen

For flere hundre år siden ble kvinner noen ganger beskyldt for å være hekser. Alle folk var veldig redde for dem og skydde dem som ilden. Og akkurat ilden var i alle fall heksene redde for. Hvis de ble tatt og siden beskyldt for hekseri, ja da ble de dømt til å bli brent på bålet. I år 1386 ble det brent en såkalt heks på et bål satt opp på torget i Bergen. Om det er sant at hekser kan forbanne folk og gjøre andre mystiske ting er det det ingen som kan bevise eller motbevise. Men det finnes mange historier. Vi har til og med en ordentlig heksehistorie her på øya, den går sånn.

Ute på Sydspissen her var det ganske få folk som fartet. Det var imidlertid en gammel kjerring som ofte kom ut hit for å plukke tang til suppe sine. Noen mente kjerringa skulle bruke tangen til heksebrygget sitt, slik at hun kunne fly til Bloksberg på heksetreff på St. Hansaften. Her ute gikk hun nå i alle fall, det var ingen andre som turte å nærme seg. En dag hendte det noe! Mens kjerringa stod på spissen, åpnet det seg plutselig en stor kjeft fra havet. Det var den største hval du kan tenke deg. Kjerringa hadde ikke en sjanse... skulle man tro. Men

det hadde hun, for like før hvalkjeften skulle til å lukke seg om henne i et stort jafs, så rakk hun hånden ut mens hun sa: «Du fryktsomme hval, meg skal du ikke fortære. Jeg vil gjøre deg til stein. Av spekket ditt skal bølgene lage fjell så glatte som såpe, ingen skal noensinne ferdes her».

Slik gikk det til at Sydspissen ble så glatt at den ikke er til å gå på når bølgene slår.